

ทัศนคติแบบราชการและความพึงพอใจในการทำงานของบุคลากรฝ่ายวิชาการ
ในสถานบันการศึกษาระดับ ประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษา

นางพิมพ์ใจ ศรีสัตยพันธ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาอุดมศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2530

ISBN 974-567-847-3

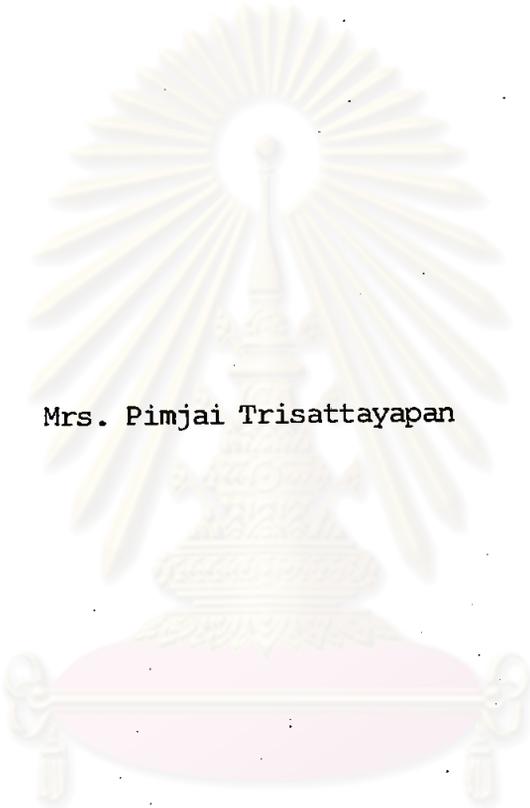
ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

013942

I16682385

BUREAUCRATIC ATTITUDES AND JOB SATISFACTION OF
ACADEMIC PERSONNEL IN EDUCATIONAL INSTITUTIONS
OF ELEMENTARY, SECONDARY AND HIGHER
EDUCATION LEVELS

Mrs. Pimjai Trisattayapan

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education

Department of Higher Education
Graduate School

Chulalongkorn University

1987

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ทัศนคติแบบราชการและความพึงพอใจในการทำงานของบุคลากร
ฝ่ายวิชาการในสถาบันการศึกษาระดับ ประถมศึกษา มัธยมศึกษา
และอุดมศึกษา

โดย

นางพิมพ์ใจ ตรีสัตย์พันธ์

ภาควิชา

อุดมศึกษา

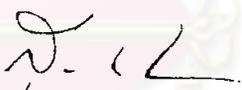
อาจารย์ที่ปรึกษา

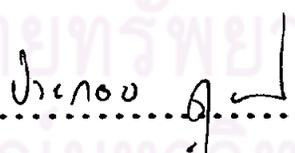
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประกอบ คุปรัตน์

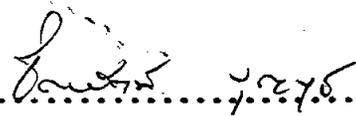
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการ
ศึกษาค้นคว้าตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรชัย)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุกัญญา โฉววิไลกุล)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประกอบ คุปรัตน์)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธิตารัตน์ บุญนุช)

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ทัศนคติแบบราชการและความพึงพอใจในการทำงานของบุคลากร
ฝ่ายวิชาการในสถาบันการศึกษาระดับ ประถมศึกษา มัธยมศึกษา
และอุดมศึกษา

ชื่อนิสิต

นาง พิมใจ ครีส์ตยพันธ์

อาจารย์ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประกอบ กุปรัตน์

ภาควิชา

อุดมศึกษา

ปีการศึกษา

2529

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาทัศนคติแบบราชการของบุคลากรฝ่ายวิชาการในสถาบันการศึกษาประเภทต่าง ๆ
2. เพื่อเปรียบเทียบทัศนคติแบบราชการของบุคลากรฝ่ายวิชาการ ระหว่างประเภทของสถาบันการศึกษาในระดับที่ต่างกัน คือ ประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษา
3. เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจในการทำงานของบุคลากรฝ่ายวิชาการในสถาบันการศึกษาทั้ง 3 ระดับ คือ ประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษา
4. เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติแบบราชการ และประเภทของสถาบันกับความพึงพอใจในการทำงาน

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยมีทั้งหมด 540 คน ซึ่งได้แก่ บุคลากรฝ่ายวิชาการในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษา โดยใช้เครื่องมือในการวิจัยเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับทัศนคติแบบราชการ และความพึงพอใจในการทำงาน ในการวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธี หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าที่ การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ และการวิเคราะห์ค่าแปรปรวน 2 ทาง

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่าทัศนคติแบบราชการของบุคลากรทั้ง 3 ระดับอยู่ในระดับปานกลาง โดยระดับประถมศึกษามีค่าเฉลี่ยสูงสุด และระดับอุดมศึกษามีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ตัวแปรด้าน อายุ วุฒิการศึกษา ตำแหน่งทางวิชาการ และอายุราชการมีผลต่อทัศนคติแบบราชการ ส่วนความพึงพอใจในการทำงานโดยรวมในระดับอุดมศึกษามีค่าเฉลี่ยสูงสุด และระดับมัธยมศึกษามีค่าเฉลี่ยต่ำสุด โดยมีความพึงพอใจในด้าน นโยบายและการบริหารงาน เงินเดือนและสวัสดิการ สภาพการทำงาน และโอกาสก้าวหน้าในการทำงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติแบบราชการกับความพึงพอใจในการทำงาน พบว่า ในระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา มีความสัมพันธ์กันในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 และ .05 ยกเว้นองค์ประกอบด้านการปกครองบังคับบัญชาในระดับประถมศึกษา ไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญ ส่วนในระดับอุดมศึกษาทัศนคติแบบราชการและความพึงพอใจในการทำงาน ไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญ และผลปฏิบัติสัมพันธ์ของทัศนคติแบบราชการและประเภทของสถาบัน มิได้มีผลต่อคะแนนความพึงพอใจในการทำงานในองค์ประกอบทุกด้าน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Thesis Title Bureaucratic Attitudes and job Satisfaction of
Academic Personnel in Educational Institutions
of Elementary, Secondary and Higher Education
Levels

Name Mrs. Pimjai Trisattayapan

Thesis Advisor Assistant Professor Pracob Cooperat, Ph.D.

Department Higher Education

Academic 1986

Abstract

Purpose of the study

1. To Study the bureaucratic attitudes of academic personnel in educational institutions.
2. To compare the bureaucratic attitudes of academic personnel in education institutions of elementary, secondary and higher education levels.
3. To compare job satisfaction of academic personnel in educational institutions of those three levels.
5. To study the relationship between bureaucratic attitudes and job satisfaction.

Methodology

The sample of the research consisted of 540 academic personnel in education institutions of elementary, secondary and higher education levels. The instrument is the questionnaires concerning of the bureaucratic attitudes and job satisfaction. The data were analyzed by percentage, arithmetic mean, standard deviation, t-test, one-way

analysis of variance, Pearson's Product Moment-correlation, and two-way analysis of variance.

Findings

It was found that bureaucratic attitude of the three levels of personnel was at moderate level and the highest average mean was Elementary level. The lowest mean was Higher Education; the variation of age, educational qualification, academic rank and the age of service effected on bureaucratic attitude. But for job satisfaction, the highest average mean was Higher Education. The lowest was Secondary Education. Job satisfactions were policy and administration, salary and welfare, working condition and oportunity of progressiveness. There were differences at the .05 level significance.

From the research, it was found that there was position relationship between bureaucratic attitude and job satisfaction. At Elementary and Secondary education there was relationship at the .01 level significance except the area of supervision composition of government in Elementary level, there were no significant differences. There were no significant differences in bureaucratic attitude and job satisfaction in Higher Education level neither interaction between of bureaucratic attitude and level of institutes. Upon job satisfaction there were no effects on any grade of job satisfaction in all working factors.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้โดยดี โดยความกรุณาของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประกอบ คุปรัตน์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ไต่กรุณาให้คำปรึกษา ให้แนวคิด คำแนะนำ และแก้ไขข้อบกพร่อง รวมทั้งให้กำลังใจมาโดยตลอด ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอย่างสูง ไว้ ณ
ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อิศารัตน์ บุญสุข อาจารย์ผู้อ่านและตรวจ
ทานวิทยานิพนธ์ ที่ไต่กรุณาให้คำแนะนำ และคำปรึกษาด้วยความปรารถนาดี ตลอดจนคณาจารย์
ในภาควิชาอุดมศึกษาทุกท่าน

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ ดร. ปรากฏศรี พาณิชยกุล อาจารย์ ดร. ศิลก บุญเรืองรอด
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ทิเรก ศรีสุขโข ที่ไต่กรุณาตรวจทานเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบคุณ เพื่อนทุกคน โดยเฉพาะ คุณพรเลิศ อวมพวง ที่ได้ให้ความช่วยเหลือทาง
ด้านการเขียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยดีเสมอมา และอาจารย์ทรงศักดิ์
พิริยะกฤต ที่ได้ให้ความช่วยเหลือทั้งกำลังกายและกำลังใจ เป็นอย่างดียิ่งตั้งแต่ต้นจนเสร็จสิ้นการ
วิจัย รวมทั้งเพื่อน ๆ ซึ่งมีได้เอ่ยนามไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบคุณ สถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงศึกษา
ธิการ และบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ได้สนับสนุนเงินทุนเพื่อการทำวิจัยในครั้งนี้
และขอกราบคารวะ คุณพ่อคุณแม่ ที่ได้สนับสนุนและให้ความสำคัญในการศึกษาของลูก
มาโดยตลอด

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พิมพ์ที่ ตริสัถยพันธ์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ช
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ท
บทที่	
1. บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
ขอบเขตของการวิจัย.....	3
ความหมายของคำที่ใช้ในการวิจัย.....	4
ขั้นตอนและวิธีดำเนินการวิจัย.....	5
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย.....	6
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
ความหมายของทัศนคติ.....	7
แนวคิดของระบบราชการ.....	8
ลักษณะของระบบราชการ.....	9
ความมีประสิทธิภาพของระบบราชการ.....	11
ความไม่มีประสิทธิภาพของระบบราชการ.....	11
สรุปข้อข้อเสียของระบบราชการ.....	12
แนวคิดเกี่ยวกับวิชาชีพและนักวิชาชีพ.....	13
คุณสมบัติของนักวิชาชีพ.....	14
ทฤษฎีองค์การสำหรับสถานศึกษา.....	15

ความหมายของความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน.....	19
ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน.....	20
องค์ประกอบที่มีผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน.....	24
งานวิจัยในประเทศ.....	27
งานวิจัยในต่างประเทศ.....	36
3.. วิธีดำเนินการวิจัย.....	39
กลุ่มประชากร.....	39
กลุ่มตัวอย่างและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	39
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	41
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	42
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	43
4. การวิเคราะห์ข้อมูลและผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	44
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์สถานการณ์ทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	44
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ทัศนคติแบบราชการ เป็นรายชื่อ.....	49
1. การวิเคราะห์ทัศนคติแบบราชการของบุคลากรในระดับ ประถมศึกษา.....	49
2. การวิเคราะห์ทัศนคติแบบราชการของบุคลากรในระดับ มัธยมศึกษา.....	52
3. การวิเคราะห์ทัศนคติแบบราชการของบุคลากรในระดับ อุดมศึกษา.....	55
ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ทัศนคติแบบราชการของบุคลากรทั้ง 3 ระดับ....	58
1. เปรียบเทียบทัศนคติแบบราชการของบุคลากรทั้ง 3 ระดับ โดยจำแนกตามเพศ.....	58
2. เปรียบเทียบทัศนคติแบบราชการของบุคลากรทั้ง 3 ระดับ โดยจำแนกตามอายุ.....	58

3. เปรียบเทียบทัศนคติแบบราชการของบุคลากรทั้ง 3 ระดับ โดยจำแนกตามวุฒิการศึกษา.....	59
4. เปรียบเทียบทัศนคติแบบราชการของบุคลากรทั้ง 3 ระดับ โดยจำแนกตามตำแหน่งวิชาการ.....	59
5. เปรียบเทียบทัศนคติแบบราชการของบุคลากรทั้ง 3 ระดับ โดยจำแนกตามอายุราชการ.....	59
ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจในการทำงานของบุคลากร ทั้ง 3 ระดับ.....	60
1. เปรียบเทียบความพึงพอใจในการทำงานของบุคลากรทั้ง 3 ระดับ.....	61
2. เปรียบเทียบความพึงพอใจในการทำงานในองค์ประกอบด้าน นโยบายและการบริหารงาน.....	62
3. เปรียบเทียบความพึงพอใจในการทำงานในองค์ประกอบด้าน เงินเดือนและสวัสดิการ.....	63
4. เปรียบเทียบความพึงพอใจในการทำงานในองค์ประกอบด้าน สภาพการทำงาน.....	63
5. เปรียบเทียบความพึงพอใจในการทำงานในองค์ประกอบด้าน โอกาสก้าวหน้าในการทำงาน.....	64
6. เปรียบเทียบความพึงพอใจในการทำงานโดยรวม.....	64
ตอนที่ 5 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของทัศนคติแบบราชการกับความ พึงพอใจในการทำงาน.....	65
1. ผลการวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติแบบราชการกับความ พึงพอใจในการทำงาน.....	65
2. ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน 2 ทางของประเภทสถาบัน ทัศนคติแบบราชการ และความพึงพอใจในการทำงานในองค์ ประกอบด้านนโยบายและการบริหารงาน.....	66

3. ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน 2 ทางของประเภทสถาบัน ทัศนคติแบบราชการ และความพึงพอใจในการทำงานในองค์กร ประกอบค่านิยม เงิน เคื่องและสวัสดิการ.....	67
4. ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน 2 ทางของประเภทสถาบัน ทัศนคติแบบราชการ และความพึงพอใจในการทำงานในองค์กร ประกอบค่านิยมการปกครองบังคับบัญชา.....	68
5. ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน 2 ทางของประเภทสถาบัน ทัศนคติแบบราชการ และความพึงพอใจในการทำงานในองค์กร ประกอบค่านิยมความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน.....	69
6. ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน 2 ทางของประเภทสถาบัน ทัศนคติแบบราชการ และความพึงพอใจในการทำงานในองค์กร ประกอบค่านิยมสภาพการทำงาน.....	70
7. ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน 2 ทางของประเภทสถาบัน ทัศนคติแบบราชการ และความพึงพอใจในการทำงานในองค์กร ประกอบค่านิยมความก้าวหน้าในการทำงาน.....	71
8. ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน 2 ทางของประเภทสถาบัน ทัศนคติแบบราชการ และความพึงพอใจในการทำงาน โดยรวม.....	72
5. สรุปผลการวิจัย อภิปราย และขอเสนอแนะ.....	73
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	73
วิธีดำเนินการวิจัย.....	73
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	74
สรุปผลการวิจัย.....	75
อภิปรายผลการวิจัย.....	78
ขอเสนอแนะ.....	85

	๕๖
	หน้า
บรรณานุกรม.....	89
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก. แบบสอบถาม.....	96
ภาคผนวก ข. รายการตารางประกอบ.....	107
ประวัติผู้เขียน.....	113

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1.	แสดงจำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสถาบันการศึกษาต่าง.....	40
2.	แสดงจำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามระดับของสถาบัน.....	42
3.	แสดงสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสถาบัน.....	45
4.	แสดงค่าเฉลี่ยทัศนคติแบบราชการของบุคลากรฝ่ายวิชาการในระดับ ประถมศึกษา.....	49
5.	แสดงค่าเฉลี่ยทัศนคติแบบราชการของบุคลากรฝ่ายวิชาการในระดับ มัธยมศึกษา.....	52
6.	แสดงค่าเฉลี่ยทัศนคติแบบราชการของบุคลากรฝ่ายวิชาการในระดับ อุดมศึกษา.....	55
7.	แสดงการ เปรียบ เทียบค่าเฉลี่ยทัศนคติแบบราชการของบุคลากรฝ่ายวิชาการ ในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษา จำแนกตามเพศ อายุ วุฒิการศึกษา ตำแหน่งทางวิชาการ และอายุราชการ.....	58
8.	แสดงการ เปรียบ เทียบค่าเฉลี่ยของความพึงพอใจในการทำงานของบุคลากร ฝ่ายวิชาการในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษา.....	61
9.	แสดงการ เปรียบ เทียบความแตกต่างระหว่างคู่ของความพึงพอใจในการทำ งานในองค์ประกอบด้าน นโยบายและการบริหารงาน ของบุคลากรในสถาบัน การศึกษาต่างระดับโดยวิธีเซฟเฟ.....	62
10.	แสดงการ เปรียบ เทียบความแตกต่างระหว่างคู่ของความพึงพอใจในการทำ งานในองค์ประกอบด้าน เงินเดือนและสวัสดิการ ของบุคลากรฝ่ายวิชาการ ในสถาบันการศึกษาต่างระดับโดยวิธีเซฟเฟ.....	63
11.	แสดงการ เปรียบ เทียบความแตกต่างระหว่างคู่ของความพึงพอใจในการทำ งานในองค์ประกอบด้านสภาพการทำงาน ของบุคลากรฝ่ายวิชาการ ใน สถาบันการศึกษาต่างระดับโดยวิธีเซฟเฟ.....	63

ตารางที่

หน้า

12.	แสดงการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคู่ของความพึงพอใจในการทำงานในองค์ประกอบด้านโอกาสก้าวหน้า ของบุคลากรฝ่ายวิชาการในสถาบันการศึกษาต่างระดับโดยวิธีเซฟเฟ.....	64
13.	แสดงการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคู่ของความพึงพอใจในการทำงานโดยรวม ของบุคลากรฝ่ายวิชาการในสถาบันการศึกษาต่างระดับโดยวิธีเซฟเฟ.....	64
14.	แสดงค่าความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติแบบราชการกับความพึงพอใจในการทำงานของบุคลากรฝ่ายวิชาการในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษา.....	65
15.	แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน 2 ทางของประเภทสถาบัน ทัศนคติแบบราชการ และความพึงพอใจในการทำงานในองค์ประกอบด้านนโยบายและการบริหารงาน.....	66
16.	แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน 2 ทางของประเภทสถาบัน ทัศนคติแบบราชการ และความพึงพอใจในการทำงานในองค์ประกอบด้านเงินเดือนและสวัสดิการ.....	67
17.	แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน 2 ทางของประเภทสถาบัน ทัศนคติแบบราชการ และความพึงพอใจในการทำงานในองค์ประกอบด้านการปกครองบังคับบัญชา.....	68
18.	แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน 2 ทางของประเภทสถาบัน ทัศนคติแบบราชการ และความพึงพอใจในการทำงานในองค์ประกอบด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน.....	69
19.	แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน 2 ทางของประเภทสถาบัน ทัศนคติแบบราชการ และความพึงพอใจในการทำงานในองค์ประกอบด้านสภาพการทำงาน.....	70

ตารางที่

หน้า

20.	แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน 2 ทางของประเภทสถาบัน ทักษะคติ
แบบราชการ และความพึงพอใจในการทำงานในองค์กรระดับด้านโอกาส
ก้าวหน้าในการทำงาน.....	71
21.	แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน 2 ทางของประเภทสถาบัน ทักษะคติ
แบบราชการ และความพึงพอใจในการทำงานโดยรวม.....	72

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย